

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 382. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm9499/facsimile.pdf (tilgået 31. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

faalde det, viser hvor svag den tydske evangeliske Kirke solde sig, og man maa sige at den derved forbrød sin verbale Ret til Rigets Beskyttelse, som Augsburgs-Freden kun hjemlede hvem der holdt fast ved den Augsburgske Bekjendelse. Under Tredive-Aars-Krigen, bemægtigede naturligvis Sverrig sig Forladet, og det faldt derpaa tilbage til Sachsen, for endnu, før Aarhundredets Slutning, at beklædes af en Catholik, Noget man let seer forudsætter langt mere end det i sig selv var.

Den næste Døer-Træder til Calvinisterne var Fyrsten af Anhalt-Desau Johan Georg, som formaade sine Brødre i Bernburg, Cothen og Berbst til at følge sig, og indførte med Voldsomhed sine otte og tyve Artikler isædendor de tre i Luthers Catechismus, men ogsaa her saae man, at Fyrstens Wille uden Folkets Bifald siger ikke stort i Bængden, thi Berbst vendte snart tilbage til den evangeliske Kirke og blev der.

I Hessen-Cassel saae det alt tidlig tvivlsomt ud med Kirken, som med Landgrev Philips Christendom og Giftermaal. Wilhelm den Fjerde talte Bøddommene isædendor at vee dem, og fandt da naturligvis kun ubetydelig Forskjel mellem Luther og Calvin. Hans Søn Moriz gif et Skridt videre, og paastod der var slet ingen Forskjel, hvilket han stræbde at bevise, 1604 ved at gaae over til Calvinisterne, indføre

en ny Catechismus, og afsætte de Lærere, der vilde blive ved den gamle.

Kurfyrsten af Brandenburg, Johan Sigismund, stattede Troppen, men blev dog egentlig kun reformeret af samme Grund som Pfaltsgrev Welfgang blev hatalsk, nemlig for Jülich og Cleves Skyld, som de hver paa sin Del vilde vinde, ved at forlade den Kirke, hvis Rige aldrig var af denne Verden. Hvad hans Undersaatter troede, var ham temmelig ligegyldigt, og det blev da i Landet omtrent ved det Gamle.

Storre Lovtale kan man ikke holde den Kirke, hvori Luther var Præst, end den der ligger i Historiens unægtelige Vidnesbyrd, at medens Catholiker og Calvinister kæmpedes om at udbrede deres Navn ved allehaande Midler, sad den stille, holdt fast ved Dødet, ændrede ikke en Løddel og gaa ikke en Døit for Profetslyer, forlovedes efterhaanden af dem der søgte deres Del i Verden, og straffede dem kun med Skriften. Vel er det især Landet efter Luthers Hjerte, Danmark, hvor den Kirke stod, men i det Hele taget, gjaldt dog det Samme i Lydskland indtil Trediveaars-Krigen, under hvilken Kirken næsten nedgik i Kirke-Gaarden. Vel gif det ei sielden heel broget til paa de sachsiske Høiskoler, men deels veed man det er ikke Kirkens Skyld at Skoledrenge gjør Dpøier derinde, uden forsaavidt Gudstjenesten er dem kjedsommelig; deels kom den meste Larm over Phillipisterne,

